

Objem zvoka

Časopis TIM-a za polžev vsadek, Center za sluh in govor Maribor, Vinarska 6, Maribor

Posvet
Maribor

6.

9., 10. november 2018
Maribor, 9th, 10th November 2018

**6. SLOVENSKI POSVET
O REHABILITACIJI OSEB S
POLŽEVIM VSADKOM
Z MEDNARODNO UDELEŽBO**

**6th SLOVENE CONFERENCE ON
REHABILITATION OF PERSONS
WITH COCHLEAR IMPLANTS
WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION**

www.csgm.si/index.php/posvet

Številka 33, marec 2018, letnik 15

Polžev vsadek	2
Uvodnik	3
Pomen zgodnje interakcije med otrokom in staršem	4
Socialna vključenost otrok s polževim vsadkom	6
Slišati, poslušati, sporazumevati se in ... govoriti: rojstvo odnosa	8
Pomen inkluzije v izobraževanju gluhih	9
Pridobitev mobilnih pedagoginj Centra za sluh in govor	11
Margarita Stajnik Rogelj (1921–2002) ob 15. obletnici smrti	12
Ad hear – za poslušanje!	15
Prvi koraki s slušnimi aparati	17
Cochlear ponuja novi N7 procesor	19
Uspešen športnik	21
Kaj sem pridobila od svoje vloge	22
Maj	22

Informacije

Z vašimi vprašanji se lahko obrnete na člane Tima za polžev vsadek Centra za sluh in govor Maribor.

Tel: 02/228 53 40
02/228 53 46 (amb.)
02/228 53 44 (šola)

Fax: 02/228 53 63

E-mail:
diana.ropert@csgm.si
alenka.werdonig@csgm.si
dunja.petak@csgm.si
sergeja.grogl@csgm.si
jana.skorjanc@csgm.si
irena.varzic@csgm.si
milan.brumecc@csgm.si
katja.globevnik@csgm.si

Spletna stran:
<http://www.csgm.si/>

Časopis izdaja Center za sluh in govor Maribor - Tim za polžev vsadek, Vinarska ulica 6, 2000 Maribor
Direktor Samo Rumež, prof.

Odgovorna urednica Diana Ropert
Lektorirala Tjaša Burja
Uredil in za tisk pripravil Milan Brumec

Časopis je brezplačen in izhaja v nakladi 500 izvodov. Na leto izidejo 2 številki. Tisk plačata podjetji Cochlear in MED-EL. Poštnino plačata podjetji Posluch in Widex.

ISSN C506-2713

POLŽEV VSADEK

Milan Brumec, Center za sluh in govor Maribor

SLUH IN NJEGOVA IZGUBA

Zvok iz okolice potuje v uho, kjer se spremeni v takšno obliko, da ga naši možgani prepoznajo. Zvočno valovanje iz okolice potuje od zunanjega v srednje uho, kjer povzroči nihanje bobniča. Preko slušnih koščic se valovanje prenese do polža, v katerem lasne celice pretvarjajo mehanske vibracije v šibke električne impulze, ki jih slušni živec prenese do možganov. Ko je ta pot ovirana, slabše ali nič ne slišimo. Kadar slišimo slabše, smo naglušni in si pomagamo s slušnimi aparati. Če niti s slušnimi aparati ne slišimo, smo gluhi. V tem primeru nam morda lahko pomaga polžev vsadek.

KAJ JE POLŽEV VSADEK?

Polžev vsadek je elektronska naprava, ki zvok iz okolice pretvarja v električne impulze, ki jih možgani lahko "razumejo".

Polžev vsadek je sestavljen iz zunanjega in notranjega dela.

Zunanji deli polževega vsadka:

- mikrofoni: sprejema zvoke iz okolice; nameščen je za ušesom (na procesorju) ali na oddajniku;
- procesor signalov: majhen računalnik, ki signal iz mikrofona spremeni v električne impulze; vsi novejši modeli so že zauheljni;
- oddajnik: plastičen obroč z navitjem in magnetkom; prenese signal iz procesorja govora v sprejemnik (notranji del).

Notranji del polževega vsadka:

- sprejemnik: sprejema signale iz oddajnika in jih razporeja na polje elektrod; vstavljen je pod kožo za ušesom;
- polje elektrod: nameščene so v polžu; preko njih se električni impulzi prenesejo na slušni živec.

ALI S POLŽEVIM VSADKOM TAKOJ SLIŠIM?

Ne! Po operaciji, ta običajno traja od 2 do 3 ure, ostane pacient do enega tedna v bolnišnici, dalje pa okreva doma. Večina se v tem času počuti normalno. Po približno mesecu dni mu strokovnjaki na kliniki dodajo še zunanje dele polževega vsadka, pri čemer je potrebna prva nastavitvev procesorja govora glede na njegove individualne potrebe. Nastavitvev ni enkratno dejanje.

Na začetku so nastavitve bolj pogoste, kasneje pa enkrat letno oz. po potrebi. PV ali kombiniran PV-slušni aparat se lahko vstavlja in uporablja na obeh ušesih.

Napredek in uspeh sta odvisna od mnogih dejavnikov, predvsem od tega, ali je gluha oseba že slišala ali pa je gluha od rojstva. Na vsak način pa polžev vsadek pomeni lažjo orientacijo gluhe osebe in olajšano pot pri učenju poslušanja in govora.

Sama vstavitvev polževega vsadka ni dovolj za uspešno pridobivanje slušno-govornih sposobnosti, zato uporabnike usmerimo v rehabilitacijo.

MEDSEBOJNA POMOČ UPORABNIKOV PV TER STARŠEV OTROK S PV

Objavljamo e-naslove uporabnikov PV in staršev otrok s PV, s katerimi lahko izmenjate izkušnje:

Mojca Mihelič, uporabnica PV - mmojcy@gmail.com

Marjanca Škrobar, uporabnica PV - marjanca.skrobar@gmail.com

Klementina Pristovnik, mama - celofiga@gmx.at

Nataša Prokshi, mama - alter_tuina@yahoo.com

Hajdnik Irena - hajdnik.irena@gmail.com

Zlatko in Maja Sobočan - sobocan11@gmail.com

Andreja Blazina - andreja.blazina@gmail.com

Vsi, ki bi bili še pripravljeni pomagati z izkušnjami, nam pošljite e-naslove, da jih bomo dodali v rubriko Medsebojna pomoč.

UVODNIK

Pred vami je **triintrideseta številka** časopisa Objem zvoka, letnik 15. Ne morem verjeti, da naš časopis izhaja že petnajst let. Pisci in oblikovalci v glavnem ostajamo isti in se po svojih močeh trudimo, da bi ostali pestri in zanimivi. Le kaj prinaša nova izdaja?

Margarita Stajnik Rogelj - čeprav je nisem osebno poznala, me njeno ime, pa ne samo ime, spremlja vsa leta mojega službovanja na Centru. Mogoče jo celo nekoliko pogrešam. Pogrešam njo in skupino strokovnjakov, entuziastov, ki jih je zbrala okoli sebe in skupaj z njimi izvajala ne samo rehabilitacije, temveč je oblikovala gluhe in naglušne osebnosti. Pogrešam njeno znanje, izkušnje, intuicijo, pogum in odločnost, s katero se je borila za dobro svojih učencev. Pogrešam njeno mentorstvo. Več o njej, za katero bi lahko rekla, da je bila ustanoviteljica našega Centra, piše njena nečakinja in naša dobra kolegica, prav tako cenjena strokovnjakinja **Tugomira Vizjak Kure**, v članku Margarita Stajnik Rogelj – ob 15. obletnici smrti, ki je bila preteklo leto.

Da se lahko večina gluhih in težko naglušnih **šola v domačem kraju** v šolah najbližje domačemu kraju, se moramo prav gotovo zahvaliti tudi razvoju tehnologije in s tem tudi razvoju polževega vsadka. Otrok s polževim vsadkom, ki se vključuje v redne oblike šolanja, je vedno več. Naši mladi kolegi se je zdelo ob zaključku študija zelo pomembno raziskati možnosti otrok s polževim vsadkom za vključitev med slišče vrstnike. Gre za pomemben del inkluzije, saj so dobro počutje v razredu in kvalitetni odnosi zelo pomembni za osebni razvoj in ne nazadnje tudi za uspeh na učnem področju. Več o tem preberite v članku Socialna vključenost otrok s polževim vsadkom. Dodala bi samo to, da inkluzija ni pomembna samo v šolskem obdobju, temveč za vse življenje. In kdaj naj bi se izvajala, če ne v otroštvu in obdobju odraščanja?

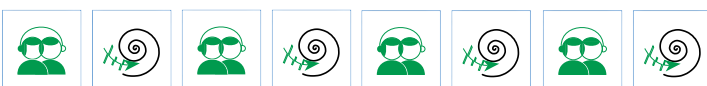
Da je inkluzija res uspešna, nam potrjuje veliko uspešnih posameznikov. V časopisu lahko preberete članek o **Marinu Keglju – uspešnem športniku**, prispevek dijakinje drugega letnika Waldorfske gimnazije in pesem učenke devetega razreda osnovne šole. Surdopedagoginje smo zelo ponosne na svoje učence in učenke, saj si drznem reči, da smo dodale kapljico v morje njihovih uspehov tudi me.

V časopisu boste našli še kar nekaj drugih zanimivih prispevkov.

Ne nazadnje pa povabilo na **6. SLOVENSKE POSVET O REHABILITACIJI OSEB S POLŽEVIM VSADKOM**, ki bo 9. in 10. novembra 2018 v Mariboru.

Pridružite se nam!

Diana Ropert

Posvet
Maribor

6.

ORGANIZATOR: Center za sluh in govor Maribor

KRAJ POSVETA: Hotel Habakuk, Maribor, Slovenija

DELOVNI JEZIK: slovenski, hrvaški in angleški jezik

ORGANIZACIJSKI ODBOR: Milan Brumec, Mateja Frangež, Sergeja Groegl, Mateja Loparnik, Dunja Petak, Matjaž Pungartnik, Diana Ropert, Samo Rumež, Irena Varžič (koordinatorka), Borut Vnuk

STROKOVNI ODBOR: Saba Battelino, Mateja Božič, Irena Brecelj, Katja Globevnik, Nada Hernja, Damjana Kogovšek, Alenka Kravos, Amelija Mozetič-Hussu, Janez Rebol, Diana Ropert (koordinatorka), Irena Varžič

NAČIN SODELOVANJA: udeleženec brez prispevka, udeleženec s prispevkom, udeleženec s predstavitvijo posterja

PREDSTAVITVE: referat: največ 10 minut, poster: največ 5 minut

POMEMBNI DATUMI: 01. 04. 2018 prijava referata, povzetek referata, 15. 08. 2018 oddaja referata

KOTIZACIJA: ZGODNJA PRIJAVA (plačilo do 30. 05. 2018) 165 EUR, POZNA PRIJAVA (plačilo po 30. 05. 2018) 195 EUR

Upokojenci, starši in uporabniki PV ter študenti 45 €

Kotizacijo nakažite na račun števil: IBAN SI56 011006030690047, z oznako 9002 (Banka Slovenije) SWIFT CODA BSLJ2X

SPLETNA STRAN: <http://www.csgm.si/index.php/posvet>

POMEN ZGODNJE INTERAKCIJE MED OTROKOM IN STARŠEM

mag. Dunja Petak, Center za sluh in govor Maribor

V zgodnji interakciji dajejo starši otroku odnosni okvir, znotraj katerega se nauči, kako se kaj dela - npr. različni aspekti proizvodnje glasov, kako se posnema. Pri tem lahko otrok poveže in integrira svoje lastne glasovne sheme s tistimi glasovnimi modeli, ki jih je videl ali slišal pri starših. Med predgovorno komunikacijo se torej uriyo številne komunikacijske in integracijske sposobnosti in veščine, potrebne za razvoj govora.

Razumevanje zgodnje interakcije med staršem in otrokom ter pomen le-te za otrokov razvoj se je v zadnjih dvajsetih letih zelo razširilo. Po teorijah »navazanosti« (attachment / Bindung - Bowlby, v Papoušek, 1997) je materinska ljubezen učinkovita, ko zadovoljuje primarne biološke in afektivne potrebe dojenčka, ko daje varen, simbiotično zaščiten prostor za rast in zorenje dojenčka in pomaga pri ustvarjanju temeljne varnosti za njegovo kasnejše soočanje z okoljem. Zelo pomembne so tudi zgodaj razvite integracijske in komunikacijske potrebe dojenčka, njegova potreba po spoznavanju sveta z vsemi čutili ter potreba deljenja zgodnjih izkušenj z osebami iz okolja.

Trevarthen (1969) meni, da naj bi imel dojenček prirojeno sposobnost komuniciranja. Na osnovi njegove dejavnosti, ki je usklajena z mamino, avtor sklepa, da je dojenčkova dejavnost v interakciji namerna, da jo usmerja zavestno (subjektivnost) ter da je sposoben prilagoditi lastno namerno dejavnost subjektivnosti partnerja (intersubjektivnost). V interaktivnem vedenju med dojenčkom in njegovo mamo je Trevarthen (1969) opazil niz gibov rok in obraznih izrazov pri dojenčkih, ki so zelo podobni gibom in izrazom odraslih med konverzacijo. Ti gibi in izrazi naj bi bili predhodniki artikulacije, pojavljajo pa se le, kadar sta mama in dojenček v intenzivni interakciji »iz oči v oči« (face to face).

Zakaj se torej dojenčkov predgovor pojavlja v interakciji »iz oči v oči« oziroma prav v določenih okoliščinah?

Alternativne razlage dopuščajo možnost, da dojenček ob prisotnosti mame naključno vokalizira ali izraža čustva ter da se sekvenca interaktivnih dogodkov odvija na opisan način predvsem zaradi materinih socialnih spretnosti. Med slednje sodijo: vključevanje njene vokalizacije, obraznih izrazov in drugih njenih dejanj v dojenčkova dejanja (Zupančič in Cecic - Erpič, 1998).

V intenzivni interakciji »iz oči v oči« se pojavlja tudi izmenična vokalizacija (po tretjem mesecu dojenčkove starosti), medtem ko med drugim in tretjim mesecem starosti prevladuje sočasna vokalizacija.

Kaye in Brazelton (v Bremner, 1994) menita, da si mama razlaga dojenčkove premore v sesanju kot znak, da vstopa v interakcijo: dojenčka začne zibati, vokalizira ali govori in je v interakciji »iz oči v oči«. Materi torej dojenčkovi naravni ritem sesanja predstavlja izhodišče za interakcijo. Enostavnost in rednost tega ritma ji omogočata, da se razmeroma hitro nauči predvidevati dojenčkovo vedenje in se nanj primerno odzivati. Njeno dosledno odzivanje pa omogoča dojenčku, da oblikuje predvidljiv vzorec njenega vedenja.

Brazeltonove ugotovitve kažejo, da so že novorojenčki do neke mere sposobni nadzorovati lastna stanja in jih vzdrževati na ravni, potrebni za interakcijo. Posebno so pozorni na socialne dražljaje (izraz človekovega obraza, njegov glas).

Novorojenček torej ima nekatere sposobnosti za komunikacijo, vendar je materina spretnost, da usklajuje svoje odzive z njegovimi vzorci dejavnosti tista, ki ustvarja vtis, da se oba enakovredno vključujeta v komunikacijo. V prvi polovici prvega leta življenja je torej usklajenost v interakciji bolj odvisna od maminih kot od dojenčkovih spretnosti.

Tako na primer zaporedje pri prevzemanju vokalne dejavnosti v interakciji pretežno nadzoruje mama, in sicer tako, da svoje besede ali vokale spretno vključuje v dojenčkove premore med vokalizacijo (Zupančič in Cecic - Erpič, 1998).

Dojenček še ni sposoben razumeti pravila zaporednega prevzemanja dejavnosti in je sposoben zadržati svojo vokalizacijo zaradi pozornosti na partnerjev govor.

Schaffer (v Zupančič in Cecic - Erpič, 1998) opisuje pet stopenj razvoja interakcije v prvih dveh letih otrokovega življenja:

1–2 mesec

- Dojenčkov prispevek interakciji je omejen na izražanje njegovega biološkega ritma, na katerega se skrbnik bolj ali manj dosledno odziva. Pomembno je, da oba razvijeta sposobnost predvidevanja tega, kakšen bo vzorec vedenja drugega.

2–4 mesec

- Pospešen zaznavni razvoj dojenčku omogoča, da svojo pozornost usmerja bolj na zunanje okolje zlasti na ljudi (vključevanje v stik »iz oči v oči«). V vokalnih interakcijah se začne pojavljati zaporedno prevzemanje dejavnosti.

5–7 mesec

- Zaradi dojenčkove povečane sposobnosti rokovanja s predmeti se njegova pozornost premakne od ljudi k neživim predmetom. Starši se na to odzovejo tako, da interakcijo z dojenčkom oblikujejo v predmetnem kontekstu. Dojenček v tej fazi še ne zmore uskladiti svoje pozornosti, ki jo usmerja na predmete s pozornostjo, ki jo usmerja na osebe. V tem obdobju se vzpostavljanje skupne pozornosti (joint attention) na predmet šele začne. Odrasli vzdržujejo socialno interakcijo tako, da vključujejo svoje odzive v dojenčkove neusklajene premike pozornosti.

8–16 mesec

- Dojenček oziroma malček postopno razvija sposobnost koordinacije med predmetno in socialno dejavnostjo, ki privede do reorganizacije njegovih socialnih spoznanj. Začne se vključevati v socialno interakcijo s predmeti, vključuje se v izkušnje, ki jih lahko deli s partnerjem (shared experiences). Razume, da se vloge v interakciji izmenjujejo, da njegova dejanja drugim nekaj povedo in da s svojimi odzivi lahko vpliva na vedenje drugih.

Od približno **osemnajstega meseca** naprej se interakcija začne odvijati v kontekstu simbolične reprezentacije. Vse manj se veže na predmete »tu in sedaj«. Malček razvije sposobnost refleksije o lastnem vedenju in vedenju partnerja v interakciji. Posledica tega sta hiter porast besedne komunikacije in malčkovo intenzivnejše načrtovanje interaktivnega vedenja.

Zupančičeva in Cecič - Erpičeva (1998) v svoji raziskavi ugotavljata, da je interakcija v **drugem letu malčkove starosti** v primerjavi z drugo polovico prvega leta bolj socialno in dejavnostno usklajena. To pa se odraža tudi v čustvenem razpoloženju obeh partnerjev. Več je recipročnih zaporednih menjav - besednih in nebesednih, manjša pa se količina zmotnih izmenjav. Torej gre razvoj interakcije v smeri vseustreznejše socialno-predmetne in neposredne komunikacijske usklajenosti med partnerjema.

Ker se celoten človekov psihični razvoj odvija v kontekstu socialne interakcije, je kakovost prvih

diadnih interakcij med otrokom in staršem pomembna tudi za nadaljnji govorni razvoj otroka.

Lahko torej sklenemo, da se v predgovorni komunikaciji urijo številne komunikacijske in integracijske sposobnosti in veščine, potrebne za razvoj govora. Predgovorna priprava med drugim vključuje tudi vzdrževanje usmerjenega pogleda, očesni kontakt, artikulacijo, komunikacijo z glasovi, izmenjavo poslušanja in vokaliziranja, prijemanje, kazanje in druge komunikacijske geste, sodelovanje v interakciji, skupno usmerjanje pozornosti na osebe ali predmete. Pri učenju govora gre torej za interakcijo med dozorevanjem (razvoj in splošne zakonitosti spoznavnega razvoja) in vzgojo, pri kateri je v ospredju komunikacija otrok–starši.

LITERATURA:

Bremner, G. J. (1994). *Infancy*, Oxford: Basil Blackwell Ltd.

Marjanovič – Umek, L. (1990). *Mišljenje in govor predšolskega otroka*, DZS, Ljubljana

Papoušek, H. M. (1997). Preverbal communication in humans and the genesis of culture, In U. Segerstrale/P. Molnár (Eds.), *Nonverbal communication: Where nature meets culture* (str. 87 – 107), Mahwah, NJ, L. Erlbaum Associates

Trevarthen, C. (1969). Communication and cooperation in early infancy: a description of primary intersubjectivity, V.M. Bulowa (ur), *Before speech: the beginnings of interpersonal communication*, Cambridge: Cambridge University Press

Zupančič, M., Cecič-Erpič, S. (1998). Razvoj zgodnjih oblik igralne interakcije med mamo in malčkom – prečna primerjava, *Anthropos*, št. 4-6

Cochlear™ Nucleus® 7 Aqua+

SOCIALNA VKLJUČENOST OTROK S POLŽEVIM VSADKOM

Katarina Tomić, Center za sluh in govor Maribor

(Magistrsko delo)

Število otrok s polževimi vsadki (PV), ki so vključeni v redne oblike šolanja, se vsako leto povečuje, zato se mi je zdelo pomembno raziskati njihovo zmožnost za vključevanje med slišče vrstnike. Gre za pomemben del integracije, saj so dobro počutje v razredu in kakovostni odnosi zelo pomembni za osebni razvoj in nenazadnje tudi za uspeh na učnem področju.

Na podlagi tuje literature, ki navaja podobne raziskave v tujini, je bil sestavljen vprašalnik o socialni vključenosti otrok s PV. Vprašalnik je bil sestavljen iz 8 sklopov, ki vsak po svoje prispevajo k socialni vključenosti v šoli. Vsak sklop je vseboval 6 trditev, otroci pa so morali označiti strinjanje oz. pogostost nekega dogajanja. Ti sklopi so bili: odnos učitelja, odnos sošolcev, počutje in aktivnost na šoli, dojemanje sebe oz. samopodoba, prijateljstvo, izključenost, počutje in aktivnost v domačem kraju ter odnos do gluhotе in PV. V raziskavo smo vključili 20 otrok s PV, ki obiskujejo redne oddelke osnovnih šol po vsej Sloveniji, za primerjavo pa smo enak vprašalnik razdelili še kontrolni skupini sliščih otrok.

Rezultati so pokazali, da ni pomembnih razlik v socialni vključenosti otrok s polževim vsadkom v primerjavi s skupino sliščih otrok. Oboji so pokazali razmeroma dobro socialno vključenost, tako da sklepamo, da je integracija otrok s polževimi vsadki v redne oddelke osnovnih šol primerna. Pokazalo se je tudi, da se socialna vključenost prej implantiranih otrok ne razlikuje od socialne vključenosti kasneje implantiranih, kot smo sprva sklepali. Kljub temu,

da končni rezultati niso pokazali razlik v socialni vključenosti med skupinama, pa je bilo pri analizi posameznih sklopov opaziti nekatere razlike.

Pri vprašanjih, ki so se nanašala na odnos učitelja, se je pokazalo, da delajo učitelji razlike le tam, kjer je po našem mnenju to primerno in tudi potrebno. To je pri količini pomoči, ki jo otrokom nakloni (nekoliko več otrokom s PV) in pri preverjanju razumevanja (pogostejše PV). Učitelji so se izkazali kot enako prijazni do vseh otrok, enako pogosto jih pohvalijo in okregajo ter se z njimi pogovarjajo.

Pri odnosu sošolcev so se le-ti izkazali za celo nekoliko bolj prijazne do otrok s PV, naj bi jim tudi pogostejše pomagali in jih povabili k igri. Nekoliko slabše rezultate so otroci s PV dosegli pri trditvah, da ga/jo izberejo med prvimi, da se z njim/njo pogovarjajo in da se družijo. Ker so se rezultati le minimalno razlikovali od rezultatov kontrolne skupine, smo zaključili, da je odnos sošolcev do obeh skupin primeren.

Otroci s PV so pri sklopu »počutje in aktivnost na šoli« dosegli celo boljše rezultate kot otroci kontrolne skupine. Na šoli se bolje počutijo, raje prihajajo, jim je redkeje nerodno, se bolje znajdejo in pogostejše sodelujejo v šolskih dejavnostih. Slabši rezultat so dosegli samo pri trditvi, da so zunaj razreda pogostejše sami. Končni rezultat je pokazal boljši rezultat otrok s PV, na podlagi česar lahko sklepamo, da so šole dobro pripravljene in dobro organizirane pri vključevanju otrok s PV. Sklepamo, da se tem otrokom posveča nekoliko več pozornosti in da se bolj načrtno poskrbi za njihovo vključenost v šolsko

SLUŠNI APARATI - WIDEX d.o.o.

Ljubljana, Resljeva cesta 32, T: 01/234 57 00
www.widex.si

Zakaj so slušni aparati Widex prava izbira za vaš sluh?

➤ Že **44 let** na slovenskem trgu.

➤ Zaupa nam **več kot 50.000** slovenskih uporabnikov.

➤ **10 slušnih centrov** po Sloveniji.

Kakovostni
slušni aparati
za različne
izgube sluha.

**Prisrčno vabljeni v
Widexove
slušne centre**

Ljubljana

Celje

Koper

Kranj

Maribor

Murska Sobota

Novo mesto

Ravne na Koroškem

Šempeter pri Gorici

Šempeter v Savinjski dolini

... da ne preslišite najlepših trenutkov.

skupnost, zato so v povprečju bolj vpeti v šolsko dogajanje in se na šoli počutijo bolj »domače« kot njihovi slišči vrstniki.

Pokazalo se je, da je samopodoba nekoliko slabša pri otrocih s PV. Čeprav so razlike med skupinama bile majhne, se je pokazalo negativno odstopanje skupine otrok s PV. Ti so odgovarjali, da so manj samozavestni, manj priljubljeni, da pogosteje ne vedo, kako se vključijo, in da so manj zadovoljni sami s sabo. Po drugi strani so izrazili, da so manj sramežljivi in da jih je manj strah, kaj si bodo o njih mislili drugi. Celotno gledano se je pri tem sklopu statistična razlika med skupinama pokazala za nepomembno.

Področje prijateljstva se je izkazalo za tisto, ki naj bi otrokom s PV povzročalo največ težav, in pokazale so se tudi statistično pomembne razlike med skupinama. Izkazalo se je, da imajo ti otroci v razredu manj prijateljev, manj jih ima v razredu najboljšega prijatelja, bolj si želijo, da bi imeli v razredu več prijateljev in s sošolci se redkeje družijo zunaj razreda kot slišči sošolci. Izrazili so tudi, da imajo manj prijateljev zunaj razreda.

Na področju izključevanja so po drugi strani otroci s PV dosegli statistično pomembno boljše rezultate. Iz njih naj bi se redkeje norčevali, jih redkeje izključevali, redkeje zmerjali, se jim redkeje smejali in jih redkeje oponašali. Minimalna negativna razlika se je pojavila samo pri občutku, da jih nihče ne mara. Sklepamo, da so otroci dobro ozaveščeni o negativnih posledicah izvajanja psihičnega nasilja in da je tovrstno vedenje na šolah nesprejemljivo. Sklepamo tudi, da se otrokom, ki imajo zaradi svoje drugačnosti večje možnosti, da bi bili žrtve tovrstnega izključevanja namenjene več pozornosti za preprečevanje takega vedenja.

V sklopu »počutje in aktivnost v domačem kraju« nas je zanimala širša socialna vključenost otrok s PV. Izkazalo je, da so ti otroci tudi v domačem kraju bolj aktivni v smislu udeleževanja aktivnosti in prireditve. S sokrajanji naj bi se razumeli celo nekoliko bolje kot slišči otroci, imeli pa naj bi tudi enako veliko prijateljev. Kot je bilo pričakovati, poznajo otroci s PV več gluhih sokrajanov kot slišči otroci, presenetilo pa nas je, da je ta številka zelo majhna. Kar 60 % vprašanih namreč v domačem kraju ne pozna nikogar, ki je gluh. Rezultati nakazujejo, da se otroci s PV bolj identificirajo s sliščimi kot z gluhimi.

Pri vprašanih o PV in gluhoti so oboji večinoma odgovorili, da je otrok s PV uspešnejši od gluhega otroka brez PV, s trditvijo, da imajo ti otroci več prijateljev, sta pa se obe skupini samo delno strinjali. 55 % otrok s PV je odgovorilo, da imajo tudi gluhe prijatelje, v nadaljevanju pa jih je vseeno 90 % odgovorilo, da je večina njihovih prijateljev sliščih. To ponovno potrjuje, da se večinoma identificirajo

s sliščimi. Večina si jih ne bi želela več gluhih prijateljev (50 %), ostali pa so v enakem številu izbrali strinjanje in delno strinjanje. Večina otrok s PV (65 %) se je strinjala, da je za njih bolje, da hodijo v redne oddelke šol, otroci kontrolne skupine pa niso bili takega mnenja. V enakem številu (30 %) so izbrali strinjanje in nestrinjanje, ostali pa vmesno možnost. Zakaj so nekateri slišči sošolci mnenja, da redno šolanje ni najboljša možna rešitev za otroke s PV, iz raziskave ni razvidno, zanimivo pa bi bilo zadevo še podrobneje preveriti.

V raziskavi je bilo prepoznati določene omejitve in prva je majhnost vzorca. Gre namreč za majhno populacijo, do katere je težko dostopati, žal pa tudi nismo dobili vrnjenih vseh vprašalnikov. Zdi se tudi, da se v naši raziskavi pojavlja enak problem kot v tujih raziskavah, in sicer, da so večinoma pripravljeni sodelovati starši in otroci, ki so v šoli uspešnejši. Če pa imajo otroci v šoli težave, gre pri njih za občutljivo tematiko, o kateri neradi govorijo. Drugo omejitev vprašalnika vidimo v tem, da lahko otroci iz njega prepoznajo »zaželeno« odgovore. Otroci s polževim vsadkom so po našem mnenju skupina otrok, ki je pod velikim pritiskom okolice, da morajo pokazati pozitivne rezultate implantacije. Od njih se namreč pričakuje bistveno več kot od drugih otrok z izgubo sluha, saj se polžev vsadek prepogosto obravnava kot naprava, ki otroku povrne sluh. Menimo, da bi bilo bolj smiselno z otroki opraviti intervjuje, da bi pridobili več informacij, ki bi tudi bolj odražale resnično stanje.

MED⁹EL

SLIŠATI, POSLUŠATI, SPORAZUMEVATI SE IN ... GOVORITI: ROJSTVO ODNOSA

Kako spodbujati jezikovni razvoj z glasom, petjem in glasbo avtoric Serene Bonifacio in Ingrid Rudoi

Dr. Martina Ozbič, Jerneja Novšak Brce, dr. Damjana Kogovšek, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani

V Trstu je izšla knjižica avtoric Serene Bonifacio, logopedinje iz Trsta, Italija, in Ingrid Rudoi, družinske pediatrike iz Združenja »Associazione Do Re Mi... Imparo« Musica per l'infanzia, Trst, Italija, z naslovom Slišati, poslušati, sporazumevati se in ... govoriti: rojstvo odnosa (Kako spodbujati jezikovni razvoj z glasom, petjem in glasbo), ki jo je likovno opremila Serena Bellini, za prevod in priredbo v slovenščino pa so poskrbele dr. Martina Ozbič, Jerneja Novšak Brce in dr. Damjana Kogovšek, logopedinje in surdopedagoginje, s Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani, Ljubljana, Slovenija. Knjižica je nastala

pod pokroviteljstvom Federazione logopedisti Italiani FLI – Združenja italijanskih logopedov, Società scientifica logopedisti italiani SLLI – Znanstvenega društva italijanskih logopedov, Società di foniatria e logopedia SIFEL – Društva za foniatrijo in logopedijo, Associazione culturale pediatri ACP – Kulturnemu združenju pediatrov, združenja Nati per la musica – Rojeni za glasbo in Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. Spremno besedo je napisala Majla Paci,

razvojna nevropsihiatrinja iz Trsta.

Knjižica vodi starše k spodbujanju poslušanja, pogovorov, uporabe glasbe od obdobja pred rojstvom do vstopa v šolo, po obdobjih, ko se dogajajo pomembne spremembe v komunikaciji novorojenčka, dojenčka, malčka, predšolskega otroka; od manj usmerjene pozornosti in poslušanja do usmerjene pozornosti za namensko komunikacijo; od predsimbolnega vedenja z mimiko, gibi, preko gest, do prve besede in povedi; od neoblikovanih do oblikovanih slovnično ustreznih stavkov.

Poudarja pomen zvočnih stimulacij, vzajemne komunikacije in ljubečega interaktivnega odnosa med otrokom in staršema.

S kakovostno likovno opremljenostjo in nazornostjo besedila (ob razlagi dogajanja so v okencih jasno zapisane in opisane možne dejavnosti ter v okvirčkih pomembna sporočila) je knjižica lepa popotnica staršem otrok tako slovenskih kot tudi italijanskih družin.

Knjižica bo v obeh različicah, slovenski in italijanski, dostopna slovenskim in italijanskim družinam ob meji (v zdravstvenih enotah, preko spleta) in širše, v nadaljnjih korakih pa si želimo knjižico prevesti in prirediti tudi v jezike, ki so prisotni tako na Tržaškem kot tudi v Sloveniji.

Knjigo lahko najdete na spletni strani Katedre za logopedijo in surdopedagogiko Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani <http://www.pef.uni-lj.si/814.html> ter na spletni strani fakultetnega repozitorija PefPrints: <http://pefprints.pef.uni-lj.si/3280/>, nadalje na spletni strani Facebooka Društva Logopedov Slovenije DlogS, v italijanščini za italijansko govoreče družine v Sloveniji pa na spletni strani združenja italijanskih logopedov Federazione logopedisti Italiani, FLI: <http://fli.it/2015/09/21/sentire-ascoltare-comunicare-e-parlare-nascita-della-relazione/> in Associazione Luigi Mauro ALMA, Gruppo studi musicoterapia Trieste – Združenje za glasbeno terapijo Luigi Mauro Trst: <http://www.almatrieste.org/wordpress/multimedia-archive/sentire-ascoltare-comunicare-e-parlare-nascita-della-relazione/>.

Želimo vam prijetno branje in vas spodbujamo, da o knjižici obvestite starše.

POMEN INKLUZIJE V IZOBRAŽEVANJU GLUHIH

Iris Kodrič in Amelija Mozetič Hussu, CKSG Portorož

Poročanje s kongresa FEAPDA 2016, Luksemburg

Predzadnji vikend v oktobru 2016 je bil v Luksemburgu kongres evropskega združenja učiteljev FEAPDA na temo Pomen inkluzije v izobraževanju gluhih. Čeprav je bilo to že pred letom dni, je še vredno refleksije, saj je tema vedno aktualna in zajema več področij, kar so dokazovali raznoliki prispevki. Tudi udeleženci iz Slovenije sva pripravili prispevek, v katerem sva opisali vpliv inkluzije z več vidikov: izobrazbene ravni gluhih, pričakovanj staršev, strokovnih delavcev ...

Plenarna predavanja so izpostavila, da je inkluzija življenjski sistem od zgodnje obravnave do starosti, izobraževanje je le del tega sistema. Za optimalno inkluzijo se morajo spreminjati in posodabljeni zakoni, šolski sistemi, proračuni, usposabljanja strokovnih kadrov, odnos do oseb s PP in do drugačnosti nasploh. Nadaljnji vpliv inkluzije bo viden tudi v pojavu poklicev, ki bodo v svojem poimenovanju vsebovali ta termin.

Poudarjen je bil pomen izobraževanja strokovnih delavcev. Potrebni so prilagodljivi, inovativni, diplomatski, pogajalski strokovnjaki, pripravljeni raziskovati, sprejemati izzive, zaplete in nepredvidljivosti. Imeti morajo široko in obsežno znanje s področja jezika, komunikacije, socializacije, tehnike in zakonodaje.

Izpostavljen je bil tudi tehnični vidik, pomemben za uspešno inkluzijo gluhih in naglušnih. Tehnika na področju vseh vrst slušnih aparatov izredno hitro napreduje, gluhi in naglušni imajo možnost pridobiti ustrezen slušni pripomoček. Problem pa ostaja pri akustiki prostorov, v katerih poteka pouk. Obstaja veliko načinov in materialov za izboljšanje akustike, vendar je to za posamezne šole drago in večinoma ni opredeljeno kot prednostna naloga.

Poleg plenarnih predavanj je bilo ponujenih več delavnic oz. razpravljalnic.

Predstavljena je bila metoda A.K.A., ki pomaga razvoju jezika in pismenosti. Gre za dogovorjene gibe prstov ob izgovorjavi, ki so v pomoč pri ogledovanju. Podpira oralni govor in razumevanje besed, poudarja fonološki vidik. Je silabični, ni fonemični sistem. Gib pokaže, za kateri zlog gre – uporabi se samo za tiste glasove, ki so si isti po mestu izgovorjave (npr: t-d-n, p-b-m, s-z-c ...), ali pa je mesto izgovorjave med govorom neopazno (npr.

k-g-h). Sistem znakov morata poznati tako govorec kot poslušalec – ogledovalec.

Zanimiva je bila delavnica Zoom2Choose, na kateri

je bilo mogoče preizkusiti poklicno usmerjanje za osebe, ki imajo večje težave v komunikaciji. To je pripomoček za izbiro poklicne poti, ni poklicno testiranje. Je aplikacija, pri kateri oseba neverbalno izrazi zanimanje za neko področje tako, da v več serijah razporeja fotografije posameznih dejavnosti in okolij v lestvico od najljubše do manj zanimive. Na podlagi teh opredelitev se izpiše profil zanimanja posameznika, posebej pa so označeni elementi, ki so se izkazali kot nasprotje ali neskladje, ki se ga nato na uporabniku suturen način razrešuje. Aplikacija je dostopna na spletu.

Na podlagi raznih prispevkov posameznih držav je mogoče povzeti, da so pri zagotavljanju strokovne

pomoči gluhih in naglušnim v inkluziji razlike tako v organizaciji dela kot v strokovnih profilih. Ponekod so surdopedagogi bolj neke vrste supervizorji, direktno pomoč v šolah pa izvajajo spremljevalci. V teh primerih so izpostavljali problem komunikacije v relacijah med posameznimi deležniki. Glede organizacije dela in nudenja pomoči ima Slovenija največ podobnosti z Luksemburgom; mobilna služba in dodatna strokovna pomoč, neposredno delo z učenci in stik z njihovimi učitelji, šola za gluhe in GJM, terapevti surdo-logo smeri.

Govorilo se je o identiteti najstnikov s polževim vsadkom; so gluhi ali naglušni? Pojavlja se kriza identitete, ki jo stopnjuje nerealno primerjanje s slišječimi vrstniki, nizka samopodoba, malomarnost ali pa pretirana protektivnost staršev. Omenjali so raziskave, v katerih ugotavljajo razlike med mnenjem staršev in gluhih/naglušnih najstnikov o vplivu inkluzije. Starši vidijo možnosti za boljši življenjski standard in višjo samopodobo svojega otroka, mladostniki pa omenjajo osamljenost, nenehno potrebo po pomoči pri sporazumevanju. Čeprav jim polžev vsadek omogoča boljše poslušanje in boljši jezikovni razvoj, ne smemo pozabiti, da so izpostavljeni nenehnim komunikacijskim izzivom.

Ob raziskovanju kompetenc učiteljev gluhih ugotavljajo, da gluhe poučujejo strokovnjaki z različnimi poklicnimi osnovami, ki so si sorodne, a neenotne. Razprava se je razvijala v smeri, kako bi strokovno znanje dopolnjevali in poenotili preko e-modulov v evropskem merilu. Ne glede na razlike je pomembno, da vsak strokovni delavec svoje znanje posodablja.

Veliko je bilo govora o dvojezičnosti; o hkratni uporabi ZJ in govora pri pouku, za kar se uporablja izraz bimodalno. Dve tretjini držav ima zakone in kurikulumne za dvojezično počevanje, vendar so

Nucleus® 7 Sistem

ponekod samo regionalni, ponekod nedorečeni in še v fazi dodelave, ponekod omejeni samo na šole s prilagojenim programom, večinoma kot predmet.

Na kratko so bili predstavljeni tudi primeri dobre prakse:

- **občasni posebni razredi v redni osnovni šoli (nucleus clases),**
- **gluhi učenci kombinirano v redni osnovni šoli in v šoli za gluhe (del dneva ali nekatere dneve v tednu),**
- **sistem dveh učiteljev v razredu in občasno tolmač,**
- **tesno sodelovanje šol s prilagojenim programom in rednih OŠ predvsem glede kompetenc.**

Za področje izobraževanja gluhih in naglušnih je bilo pogosto zaznati vodilo, ki ga tudi v Sloveniji poznamo, ko orjemo ledino: Ne čakaj zakonov, začni s primeri dobre prakse!

PRIDOBITEV MOBILNIH PEDAGOGINJ CENTRA ZA SLUH IN GOVOR

Mateja Loparnik, Center za sluh in govor Maribor

V začetku letošnjega šolskega leta smo mobilne pedagoginje na Centru za sluh in govor dobile vsaka svoj prenosni računalnik. Ta računalnik ima dodatno

funkcijo zaslona na dotik, ki je pomembna za delo z mlajšimi. Prav tako je dobrodošlo, da se lahko računalnik preloži in se s tem spremeni v tablico. Postal je naš prav posebni spremljevalec. Tako mlajši kot tudi starejši otroci, ki so prejemniki dodatne strokovne surdopedagoške pomoči, so se razveselili te pridobitve. Računalnik zanje predstavlja sodobno motivacijsko sredstvo. Z interaktivnimi igrami in grafično podporo pa lahko popestrimo vse stopnje pomoči: spoznavanje, učenje, preverjanje, vaje, utrjevanje naučenega ... Nam izvajalkam omogoča bolj razgibano delo. Znanje lahko sedaj prenašamo tudi s podporo tehnologije. Dosedanje oblike naših uric z otroki še izboljša, saj so ob njem lahko dejavni, aktivni pa tudi samostojni. Računalniške didaktične igre nudijo povratne informacije o doseganju ciljev, kar je dobrodošlo, saj otroku določen znak v igri sporoči, ali je nalogo uspešno opravil. Z uporabo takšne informacijsko-komunikacijske tehnologije lahko izboljšamo kakovost njihovega življenja. Surdopedagoginje moramo pri svojem delu, tako

kot tudi drugi strokovni delavci, slediti novostim, ki jih ponuja trg. Za izvajanje dodatne strokovne pomoči oblikujemo in izdelujemo različna sredstva za nudenje pomoči tudi s pomočjo računalnika.

Seveda je dobrodošlo, da ima otrok tudi doma možnost uporabljati računalnik. Ob vsem tem pa je treba poudariti, da je otroka treba naučiti rokovanja s takšno napravo. Vsak otrok bo nekako rokoval s slikanico ali igračo, pravilnega rokovanja pa se nauči s podporo odraslih ali ob opazovanju drugih. Ni prav, da ga pustimo samega z računalnikom. Pazite na to, da bo med zaslonom in otrokom primerna razdalja. Pozorni moramo biti tudi na primerno osvetlitev prostora, v katerem bo uporabljal računalnik oziroma tablico. Otroku izbiramo njemu primerne dejavnosti na računalniku, pri tem pa upoštevamo pravila

varne rabe interneta. Svetujem, da se z otrokom pogovarjamo o tem, kaj bo počel, kako se imenuje igra, kdo ali kaj nastopa v igri. Sedimo ob njem, tako da ob preusmeritvi pogleda na nas, vidi naš obraz in mi njegovega. Želimo, da še vedno potrebuje in poišče odraslo osebo in vstopa v komunikacijo z njo. Po potrebi mi izrečemo ali ponovimo navodilo za dejavnost. Otroka spodbujamo, da komentira ali opisuje spremembe, ki jih zazna. Postavljamo mu vprašanja in ga tako vodimo skozi dejavnost. Otroci z okvaro sluha lahko ob naporu hitreje izgubi pozornost in koncentracijo. Preko računalnika mu lahko omogočimo ogled risanke, ki jo ob smiselno zaključenih enotah ustavljamo, in se z njim pogovarjamo o tem, kaj je videl.

Računalnik naj bo le občasna popestritev našega in vašega vsakdana. Namenimo mu le omejen čas. V pomoč nam je lahko budilka, ki nas bo opozorila, ko bo čas, da pospravimo računalnik. Če presodite, da se lahko z otrokom dogovorite, pa navedite, kolikokrat bo lahko nekaj izvedel na računalniku.

MARGARITA STAJNKO ROGELJ (1921–2002)

OB 15. OBLETNICI SMRTI

Tugomira Mirica Vizjak Kure, Center za sluh in govor Maribor

Margarita Stajniko Rogelj je bila defektologinja-logopedinja in surdopedagoginja, ustanoviteljica Centra za sluh in govor Maribor, začetnica logopedске obravnave bolnikov na Oddelku za nevrokirurgijo (takratne) Splošne bolnišnice Maribor, učiteljica in mentorica številnim mlajšim kolegom, velika humanistka ter terapevtka mnogih otrok in odraslih, ki zaradi različnih vzrokov niso slišali ali govorili.

Rodila se je 8. junija 1921 slovenskim staršem v Beogradu. Njena starša, mati Alojzija (roj. Magdič) in oče Matej Stajniko, sta po I. svet. vojni prišla v Beograd, kjer je oče kot vojaški veterinarski pomočnik nadaljeval šolanje na Vojni veterinarski šoli ter delal v kraljevih hlevih na Topčideru.

Margarita – Jetica je kasneje obiskovala učiteljske v Mariboru in vstopila v skupnost šolskih sester sv. Frančiška Kristusa kralja v Mariboru (kandidatura – september 1936, o večnih zaobljubah ni podatka) ter prevzela redovno ime Mirjam. V Mariboru, pri šolskih sestrah, je končala učiteljske leta 1940/41. Ob začetku II. svetovne vojne so nemški okupatorji redovnice izgnali in razselili. Tako je vojno preživela

v Bosni kot šolska sestra – učiteljica.

Po vojni je prišla v Slovenijo zelo bolna. Živela je pri sorodnikih, ki so skrbeli za njo. Nekatere sestre, ki so bile v državnih službah ali iz drugih razlogov niso mogle priti v skupnost, pa so z dovoljenjem predstojnic živele posamezno in se občasno pridružile bližnji skupnosti. Tako je s. Mirjam leta 1948 prišla v Ljubljano in živeela zunaj redovne skupnosti z redovnico s. Benigno (Zinko) Snoj, učiteljico v takratni Gluhonemnici (zdaj Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana). V tem času je opravljala različna dela: pol leta je bila administratorica v bolnišnici na Jesenicah, potem dve leti referentka za pokojnine pri pokojninskem in socialnem zavarovanju, dve leti je delala na ljubljanskem mikrobiološkem inštitutu, potem je postala učiteljica in vzgojiteljica v Gluhonemnici (1955).

Ob delu v Gluhonemnici je spoznala težave gluhih, spoznala je težave, s katerimi so se srečevali pri pouku in v vsakdanjem življenju. Ta izkušnja je pomembno zaznamovala njeno življenjsko pot.

Ob delu je dokončala študij surdopedagogike (1961) in logopedije (1962) na Višji pedagoški šoli v Ljubljani.

Ob vsem tem je igrala violino pa tudi klavir. Zelo lepo je pela, tako kot vsi iz njene družine, tako da je nekaj časa sodelovala v zboru Slovenske filharmonije. Seveda je pela tudi v cerkvenem zboru. Nikoli ni skrivala svoje globoke in praktične religioznosti. Ukvarjala se je s slikanjem in po njenem pripovedovanju ji je to pomagalo v veliki stiski po vojni, saj je slike uspešno prodajala in si tako lajšala finančne težave. Rada je hodila v planine in igrala tarok. Imela je izreden talent za jezike, aktivno je govorila nemško (ampak nemščine nikoli ni uporabljala, saj je imela zaradi vojne odpor do vsega nemškega), francosko, srbsko, hrvaško, bosansko, kasneje se je za potrebe dela naučila še italijansko.

Leta 1961 je izstopila iz Kongregacije šolskih sester. Leta 1962 je bila poslana oz. premeščena v Maribor, da organizira surdopedagoško in logopedsko službo za potrebe mariborskega območja.

»Na večkratne prošnje in urgence Okraja Maribor je inšpektor za posebno šolstvo SR Slovenije tov. Marjan Pavčič poslal v Maribor tov. Margarito Stajniko Rogelj kot surdopedagoginjo in logopedinjo,

da bi tu organizirala službo za rehabilitacijo sluha in govora. Ugotavlja se namreč, da je prav iz teh krajev dotok gluhih v ljubljanski oziroma portoroški zavod največji, je pa vedno ostajalo precej gluhih tudi doma. Za naglušne tudi nihče ni skrbel. Že leta 1961 so pri Posebni osnovni šoli odprli oddelek za slušno prizadete, vendar oddelek ni zaživel, ker ni imel dobrih pogojev za to.« (KRONIKA OSNOVNE ŠOLE ZA SLUŠNO PRIZADETE PRI CKSG MARIBOR, 1962, str. 1)

Kot pogoj za prevzem te službe je postavila zahtevo, da se v Mariboru usposabljanje gluhih oseb izvaja po verbotonalni metodi dr. Petra Guberine. Tako je med prvimi v Jugoslaviji prevzela metodo zagrebške šole. Osnovna ideja te metode je razvijanje ostankov sluha pri gluhih in naglušnih osebah ter razvijanje govora s pomočjo poslušanja.

Poročila se je z Ivanom Rogljem, gozdarskim tehnikom, nekdanjim učencem Zavoda za gluho mladino. 1963 sta dobila hčerko Miriam, kasneje pa še dva vnuka Tima in Nejca.

Nadaljevala je študij defektologije na takratni Visoki defektološki šoli v Zagrebu.

Tako se leta 1962, s prihodom v Maribor in z

ustanavljanjem Centra za korekcijo sluha in govora, začne novo in pomembno poglavje v življenju Margarite Stajnko Rogelj, ki je trajalo do njene smrti, 20. aprila 2002. Njeno zasebno življenje je bilo podrejeno zahtevam poklicnega življenja ter ustanove, ki jo je vodila.

Na začetku je Center deloval kot zdravstvena ambulantna dejavnost pod okriljem Zdravstvenega doma Maribor (zdaj Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca Maribor), kasneje je nastala potreba tudi po vzgojno-izobraževalni dejavnosti.

V mariborskem Centru je zastavila in razvijala drugačen pristop k obravnavi gluhih. Tako so v Centru poleg verbotonalne metode za svoje učence iz oddaljenih krajev namesto domske oskrbe organizirali namestitev v rejniške družine ter s tem omogočali otrokom bivanje v sliščem in govorečem okolju. Prav tako so organizirali občasno ali delno vključevanje otrok v večinske vrtce ali šole ter tako od samega začetka izvajali integracijo.

Končni cilj obravnave je bila uspešna in kakovostna integracija gluhih v slišče okolje, tako da je veliko otrok po končani osnovni šoli nadaljevalo šolanje v rednih srednjih ali poklicnih šolah.

Tako zastavljeno delo je bilo rezultat prepričanja Margarite Stajnko Rogelj, ki je z znanjem, izkušnjami in intuicijo spoznala, da gluhi lahko poslušajo in govorno komunicirajo. Zbrala je ekipo strokovnjakov, entuziastov, ki so skupaj z njo izvajali korekcijo sluha in govora.

Bila je pogumna in odločna vizionarka in se ni bala nasprotovanj ne na političnem ne na strokovnem področju. Če je bila prepričana o pravilnosti svoje zamisli, se je zanjo borila ne glede na ceno.

Poleg osnovne dejavnosti je v Centru ustanovila tudi šolo za tuje jezike, ki je delala po globalno-strukturalni avdio-vizualni metodi Centra SUVAG.

Spremljala je novosti in imela odličen čut za kakovostna in uporabna spoznanja, ki jih je oplemenitila še s svojimi izkušnjami. Tako je prevzela Metodo zavestne sinteze razvoja dr. Cvetka Brajovića iz Beograda, ki je bila uporabna v logopediji, predvsem pri odpravljanju jecljanja ter pri otrocih z več motnjami.

Ves čas je intenzivno delala v oddelkih, individualno z učenci ter v logopedskih ambulantah.

Kasneje, v 70. letih prejšnjega stoletja, je v sodelovanju z dr. Matejem Lipovškom, prvim nevrokirurgom v takratni Splošni bolnišnici Maribor (zdaj UKC Maribor), organizirala logopedsko obravnavo pacientov, ki so se zdravili zaradi možganskih poškodb oz. bolezni.

Do sodelavcev je bila zahtevna in je na prvo mesto postavljala delo oz. ljudi, ki so prišli v ustanovo po pomoč. Bila je velik, skoraj fanatični optimist. Verjela je v človeka in njegove sposobnosti, zato zanjo ni bilo nič nemogoče. Že najmanjši napredek ji je pomenil spodbudo k še boljšim rezultatom. Pacienti so jo imeli zelo radi, saj jim je nesebično pomagala, jih bodrila in se skupaj z njimi veselila napredka. Ni verjela v neuspeh. Vedno je našla pravo besedo v pravem trenutku. Ljudje so od nje odhajali pomirjeni in zadovoljni. Bila je priljubljena in cenjena, istočasno

pa osovražena in deležna kritik nasprotnikov.

Ko se je upokojila, je bila še vedno polna moči in volje do dela. Mogoče je upokojitev prišla prezgodaj, vendar je v tistem času bila nekako politično zaželena. »Stajnkova«, kot smo jo klicali, pa ni prenehala delati – postala je še bolj ustvarjalna. Predavala je, pisala referate za različna strokovna srečanja, pomagala pedagoškim delavcem in katehetom z nasveti. Veliko pomoči potrebnih otrok in odraslih je prihajalo k njej po nasvet in dobro besedo.

Nihče ni prerok v svoji deželi, zato je bila bolj zaposlena in iskana v Centru SUVAG (zdaj Poliklinika SUVAG) v Zagrebu kot v Mariboru. Pomagala je pri izobraževanju novih strokovnjakov ter pri delu z osebami s težjimi motnjami na področju sluha in govora. Zato so jo pošiljali tudi v druge SUVAG centre po svetu (Japonska, Francija, Španija, Portugalska, Italija) – prav v Italijo je hodila zelo pogosto. Tam je kljub visoki starosti in razvijajoči se bolezni intenzivno delala. Zelo jo je skrbelo, kako bo z »njenimi otroki«, ko ne bo več mogla delati.

Bolezni se je dolgo in pogumno upirala. Verjela je, da jo lahko premaga. Telo je že odpovedovalo, duh pa je bil močan. Še iz bolniške postelje je poslala kakšen nasvet ali strokovno mnenje. Ko pa je bilo njeno razgibano, ustvarjalno in polno življenje dopolnjeno, je v naročju hčerke zapustila ta, njej ne vedno naklonjen svet.

Margarita Stajnko Rogelj nam je lahko všeč ali pa ne, vendar je s svojim delom dokazala, da: "gluhi lahko slišijo in nemi govorijo" ter da se iz skromnih začetkov lahko razvije nekaj velikega in pomembnega, če le obstajajo močna volja, znanje in jasen cilj.

Tisti, ki smo jo poznali in ji bili blizu, smo lahko hvaležni za to bogato izkušnjo. Ni bilo vedno lahko biti blizu tako izjemne osebe, bilo pa je zanimivo, poučno in polno izzivov.

AD HEAR – ZA POSLUŠANJE!

Doroteja Kreitner, DORIMPEX (za MED-EL)

ADHEAR je popolnoma nov sistem družbe MED-EL "za poslušanje" – rešitev za ljudi s kostnopreredno izgubo sluha, ki si ne želijo operacije ali operacija ni možna. "Ad" pomeni "a dato" – "od takrat naprej": odkar obstaja ADHEAR, je mogoče nositi slušni aparat za kostno prevodnost brez otiščancev!

MED-EL ima v svojem proizvodnem programu široko paleto vsadkov za različne izgube sluha, med drugim tudi BONEBRIDGE kot prvi aktivni vsadek za kostno prevodnost. Družinsko podjetje, ki sta ga ustanovila DI dr. Ingeborg in prof. dr. Erwin Hochmair, velja za pionirja na področju slušnih implantov. Z novim ADHEAR je pri družbi MED-EL prvič na voljo tudi neimplantibilni slušni sistem. "To je do sedaj manjkalo!" se veseli vodja proizvodnje Rosanne Fava.

Ad interim: vmesna rešitev – ali pa za dlje časa

Pri čisti kostnopreredni naglušnosti se ponuja možnost prenosa zvoka neposredno do zdravega srednjega ušesa. V ta namen se uporabi kostna prevodnost: kostno zasidrani implanti in slušni aparati za kostno prevodnost prevajajo zvok v vibracijo, ki jo potem oddajajo na lobanjske kosti. Kost nato sama vodi vibracije do srednjega ušesa, kjer se prevede v živčne signale, ki jih lahko prevzame slušni živec.

MED-EL nudi z Bonebridge, edinim aktivnim implantom za kostno prevodnost, preverjeno rešitev. Toda mnogi kandidati se najprej ustrašijo operacije, nekateri pa iz medicinskih razlogov ne morejo biti operirani ali pa so premladi. Otroci s prirojenim napačno formiranim ušesom morajo do implantacije čakati do petega leta starosti. Vsi ti morajo začasno uporabljati slušne aparate za kostno prevodnost, če hočejo kolikor toliko normalno slišati. Tudi pri začasnih problemih s kostno prevodnostjo, npr. pri vnetju srednjega ušesa, bi pomagal enostaven slušni aparat.

Ad acta: en problem je stvar preteklosti

Pri dosedanjih tehnologijah za slušne aparate za kostno prevodnost je treba slušalko z vso silo pritisniti na kožo. To je za uporabnika neugodno in vodi do stalnih otiščancev – podobno kot težka očala puščajo udrtine na nosnicah, vendar je v tem primeru še huje.

ADHEAR je sestavljen iz dveh komponent: iz samolepljivega adapterja in govornega procesorja. Adapter se pritrdi na čisto kožo za ušesom, nanj

se pritisne procesor in to je vse. Prilepi. Pritisni. Poslušaj. Nosi se diskretno za ušesom, enostaven je za rokovanje in vzdrževanje, na kožo ne izvaja pritiska.

Šved Patrik Westerkull ima več kot 20 let izkušenj s sistemi za kostno prevodnost, sodeloval je pri razvoju sistema BAHA, kot ustanovitelj in direktor družbe Otorix pa je razvil tehnologijo Ponto. Zelo dobro pozna možnosti in pomanjkljivosti teh tehnologij. Kot izhodišče za svoj novi razvoj je vzel zahteve uporabnikov. Kaj je pri tem poleg fizikalnega znanja še potrebno, je opisal v strokovni reviji "ENT and Audiology News": "Pogum, sprejeti izziv, pod vprašaj postaviti etabrirane rešitve in izzvati dogme – drugo je težko, sistematično delo."

Ann-Louise McDermott je ORL-spezialistka za kostno vsidrane slušne implante na otroški kliniki Birmingham v Angliji. Pred letom dni je za angleško strokovno revijo "ENT and Audiology News" govorila o svojih izkušnjah z mladimi pacienti, ki jih je pridobila v študiji o novih tehnologijah. "Ta sistem mladi tako dobro sprejemajo, ker jim je zunanji videz zelo pomemben: kako delujejo na vrstnike." O novem razvoju je prepričana: "Potrdimo lahko pozitiven vpliv na kakovost življenja in razvoj teh mladostnikov."

Ad hoc: izdelano za spodaj navedene situacije

"Kostnopreredni problemi v otroštvu so zelo pogosti – prav zato je neoperativna rešitev za slušne

MED^{EL}

aparate za kostno prevodnost tako pomembna", toda: "Kdor je že imel opravka s sistemi za kostno prevodnost, pozna tudi njihove pomanjkljivosti – še posebno, kadar so uporabniki mali otroci." Rosanne Fava iz svojih izkušenj kot avdiologistka ve, o čem govori. "Slušni aparat za kostno prevodnost, ki ne potrebuje pritiska na kožo, čelnega traka ali česa podobnega, da ostane na pravem mestu in stalno ne zdrsava: to je do sedaj manjkalo!"

Pri dosedanjih slušnih aparatih za kostno prevodnost je stabilna namestitve velik problem. "Spremenjen položaj vedno pomeni spremenjen zvočni vtis," razlaga Avstralka, ki se je preselila v Innsbruck, da bi družbi MED-EL pomagala delati na boljših rešitvah za ljudi z izgubo sluha. Posebej v ta namen je Westerkull razvila tehnologijo za ADHEAR. "Skrivnost nalepke je v edinstvenem mikro- in makroskopskem dizajnu lepljivega dela – kako drži, transportira zvok in se integrira kožo," izdaja skrivnost tega izuma. Tudi ko snamemo procesor, nalepka ostane na svojem mestu do tedna dni – tudi pri tuširanju in plavanju. Šele zatem nalepimo nov adapter na isto mesto. Tako je zvočni vtis še posebno stabilen.

"Procesor namestimo neposredno nad mastoid, bliže polžu," opisuje strokovnjakinja Ann-Louise McDermott prednost te tehnologije pred dosedanjimi slušnimi aparati za kostno prevodnost. To omogoča dobre avdiološke rezultate, obenem pa je nevpadljiv – lastnost, ki je posebej pomembna za otroke in mladostnike, saj se njihova samozavest šele izoblikuje.

Da lahko ADHEAR preizkusijo tudi normalno slušeci, je koristno pri zelo majhnih uporabnikih. Njihovi starši lahko tako preizkusijo njegovo funkcioniranje.

Ad experimentum: preizkusili ste!

Sistem je bil preizkušen v študijah in preizkusih na Švedskem, Nizozemskem in v Veliki Britaniji. Pri avdiometrični študiji v nizozemskem mestu Nijmegen so z novo tehnologijo dokazali boljšo kakovost zvoka za srednje tone kot pri primerljivih slušnih sistemih, ki se pritrdijo s čelnim trakom.

Tudi v Birminghamu je lahko 20 pacientov preizkusilo študijsko različico ADHEAR. "Rezultati so končno pokazali izredno veliko zadovoljstvo pacientov s pripomočkom, avdiološki rezultati pa so bili primerljivi s sistemi za kostno prevodnost s čelnim trakom," je povzela ORL-specialistka Ann-Louise McDermott za revijo "ENT and Audiology News". Čeprav so nekateri pacienti izrazili dvom, ali bo nalepka v vsakdanji situaciji zdržala, bi devet od desetih dalo prednost novi tehnologiji – udobna namestitve in optika imata v realnem življenju veliko težo.

"Kostno sidrani implanti, kjer se vibracije prenašajo neposredno na kost, bodo še vedno na voljo pacientom z dodatno preobčutljivostjo na zvoke," povzema Patrik Westerkull. "Čeprav smo se pri novem razvoju koncentrirali na potrebe otrok, lahko tudi odrasli pacienti s tem konceptom pridobijo nekatere koristi."

PRVI KORAKI S SLUŠNIMI APARATI

Matic Bele, AUDIO BM

Pride čas, ko izgubo sluha začnemo opazati, vendar pogosto krivimo druge za vsako preslišano besedo. Z leti pride trenutek, ko si izgubo sluha le priznamo, bodisi sami sebi bodisi s pomočjo razburjenih družinskih članov, prijateljev ali drugih ljudi iz naše okolice, ki nas le prepričajo, da je težava v našem sluhu in ne v njihovem govoru. Izgubo sluha pogosto prvi opazijo svojci ali prijatelji, oseba z izgubo sluha pa si to prizna šele čez leta. Povprečna odrasla oseba prejme svoj prvi slušni aparat šele po petih do sedmih letih po pojavu izgube sluha in težav pri komuniciranju.

Izgube sluha se ne smemo sramovati, temveč moramo poiskati strokovno pomoč. Veliko ljudi v naši družbi gre do raznih nesmiselnih skrajnosti pri svojem zanikanju izgube sluha. Sprejeti naglušnost in tudi slušni aparat je velik korak v pravo smer.

In kako naprej? Kaj morate storiti?

Premagali ste vse strahove in predsodke ter se odločili, da boste preizkusili slušne aparate. Ne pričakujte, da boste nenadoma slišali kot v mladosti ali kot slišijo drugi, ki s sluhom nimajo težav, ali da boste razumeli popolnoma vse. Razumevanje govora, sploh v akustično zahtevnih okoljih, se izboljša sčasoma. Slušni aparat je pripomoček in z redno uporabo se boste nanj privadili tako, kot ste se z leti privadili na izgubo sluha.

Možgani osebe z izgubo sluha se skozi leta »navadijo« slišati slabše. Z začetkom uporabe slušnih aparatov je treba možgane zopet navaditi na drugo »barvo« in glasnost zvoka, ki je nismo vajeni. Navajanje na slušne aparate potrebuje svoj čas, katerega cilj je boljši sluh. Za doseg tega cilja ima komunikacija med novim uporabnikom in slušnim akustikom največjo vlogo. Slušni akustik s svojim znanjem strokovno pomaga pri izbiri najprimernejše izvedbe slušnih aparatov, njihovi nastavitvi in pravilni uporabi.

Slušni aparati so na voljo v različnih oblikah in cenovnih razredih. Nadstandardni slušni aparati omogočajo boljše razumevanje v zahtevnejših zvočnih okoljih. Standardni slušni aparati zadostujejo potrebam posameznika v manj zahtevnih zvočnih okoljih, kot je na primer pogovor z eno osebo v tišjem okolju. Odločitev za uporabo in nošenje slušnih aparatov je vsekakor pravilna. Osebe z izgubo sluha, ki uporabljajo slušne aparate, v družbi delujejo veliko bolje kot tiste, ki slušnih aparatov ne uporabljajo. Čeprav vam slušni aparati ne bodo v celoti povrnilo sluha, ni razloga, da bi zavračali

njihove prednosti in pomoč, ki vam jo lahko slušni aparati nudijo pri vsakdanji komunikaciji z ljudmi v vaši okolici.

Koristi, ki jih boste pridobili z uporabo slušnih aparatov, so odvisne od več dejavnikov. Med glavnimi dejavniki so: stopnja in vrsta izgube sluha, izbor slušnih aparatov, nastavitve slušnih aparatov glede na izgubo sluha, zvočnega okolja in števila ljudi, s katerimi komunicirate. Prav tako je korist odvisna od vaše volje do privajanja na uporabo slušnih aparatov in sodelovanja z vašim slušnim akustikom.

Večina ljudi z izgubo sluha sliši veliko bolje, ko uporablja oba slušna aparata, torej enega za vsako uho. Če sta vam bila predpisana dva slušna aparata, to ne pomeni, da slišite dvakrat slabše kot tisti, ki jim je bil predpisan le en slušni aparat (enostranska prilagoditev). S poslušanjem preko obeh ušes se dosega mnogo boljši rezultat, kot ga je mogoče doseči pri uporabi le enega slušnega aparata. Večina starejših ljudi, ki potrebujejo slušni aparat, potrebuje tudi očala. Kdaj ste nazadnje videli, da so komu predlagali uporabo monokla, ki ga je v starih časih nosila aristokracija, ker so se sramovali očal? Narava nam je dala dve ušesi in le z uporabo obeh lahko dosegamo zadovoljivo razumevanje govora tudi v zahtevnejših zvočnih okoljih in le z uporabo obeh ušes lahko ugotovimo, od kod prihaja zvok, kar je zelo pomembno tudi zaradi varnosti na cesti.

KORISTNI NASVETI

Prvi in najpomembnejši nasvet je – NE OBUPAJTE IN BODITE POTRPEŽLJIVI! Lahko traja kar nekaj časa, preden boste v polni meri začutili korist slušnih aparatov. Zavedajte se, da ste do zdaj vrsto let slišali slabo in prav to je za vas sčasoma postal sluh, ki ste ga navajeni. Ko začnete uporabljati slušni aparat, nenadoma vse slišite glasneje in zvoki niso takšni, kot ste jih s svojim slabim sluhom bili vajeni do sedaj. Čas je, da svoja ušesa in možgane privadite in priučite na poslušanje novih zvokov. Za privajanje na slušne aparate je potrebna volja in predvsem čas.

Ob prvi uporabi slušnega aparata boste nenadoma zaslišali tudi zvoke, ki jih do sedaj vrsto let niste slišali. V nekaterih primerih boste morda slišali določene zvoke, za katere ne boste vedeli, od kod prihajajo. V tem primeru jih boste morali poiskati ali prositi, da vam jih pokažejo drugi. Verjetno boste takoj zaznali svoje ali tuje korake in jih takoj prepoznali, kljub temu da jih že leta niste slišali. Lahko se zgodi, da boste v avtu slišali klikanje, vendar ne boste takoj vedeli, da

gre za zvok vklopljenega smernika. Ponovno boste zaslišali mnoge zvoke iz svoje okolice, za katere ste pozabili, da sploh obstajajo. Ti so običajno brnenje kompresorja v hladilniku, razni zvoki električnih naprav, hromenje mestnega prometa itd. Prav tako boste ponovno zaslišali vam ljube zvoke, kot so ptičje petje, smeh otrok ali vnukov, šelestenje listja, zvok dežnih kapel in vsi ti zvoki vas bodo vrnili nazaj v čas, ko ste vse to še slišali.

Danes živimo v precej hrupnem svetu. To je dejstvo, na katerega ne moremo vedno vplivati, vendar gre za svet, v katerem veliko bolje funkcioniramo, če slišimo. Ob začetku uporabe slušnih aparatov le-te nosite toliko časa, dokler je nošenje udobno. Ob pojavu neudobja ali utrujenosti slušne aparate za nekaj časa odložite. Sčasoma boste slušne aparate lahko nosili od jutra do večera, ko jih boste šele pred spanjem sneli z ušes. Zelo pomembno je tudi, da jih ne pozabite sneti pred tuširanjem ali kopanjem, saj voda lahko resno poškoduje slušni aparat.

Ob začetku uporabe slušnih aparatov nošenje le-teh prilagodite svojemu počutju in zvočnemu okolju. Predlagamo vam, da aparate z začnete nositi v tišjih slušnih okoljih oz. domačem okolju. Prehod na nove zvoke bo tako bistveno lažji. Velika verjetnost je, da bosta vaša družina in soseska zelo veseli, ko bo vaša televizija nastavljena veliko tišje. Za vajo pri televiziji so odlična poročila ali oglasna sporočila. Doma se pogovarjajte in si glasnost slušnih aparatov prilagodite tako, da bo govor vašega sogovornika glasen, vendar udoben za poslušanje. Zavedajte se, da se bodo morali tudi drugi okoli vas privaditi na to, da zdaj bolje slišite, in bodo na začetku z vami govorili glasno, kot so bili vajeni do sedaj. Slušne aparate lahko nato preizkusite tudi v drugih okoliščinah in jih prilagodite tako, da je poslušanje udobno.

V nekaterih situacijah, kot so gledanje filma, sestanki, ali ko oseba govori z mehkim glasom, ni nič narobe, če slušne aparate nastavite na višjo glasnost. V zelo hrupnih okoljih pa boste morda glasnost slušnih aparatov celo zmanjšali. K sreči danes obstajajo tudi taki slušni aparati, ki bodo glasnost in delovanje prilagajali samodejno, tako da se boste lahko brez skrbi posvetili drugim stvarem. Slušni aparati so za večino ljudi velikega pomena, tako v poslovnem kot zasebnem času, zato vam toplo priporočamo, da si omislite slušne aparate, s katerimi boste lahko zadovoljili vse svoje potrebe in si zelo olajšali poslušanje in razumevanje.

Za uporabnike slušnih aparatov, ki so morda nepokretni ali živijo izključno doma, večinoma ustrezajo osnovnejši slušni aparati. Pri slušnih aparatih, ki jih uporabnik ročno upravlja, se je treba zavedati, da ni koristno nenehno spreminjati nivoja glasnosti slušnih aparatov, vendar si ga, če vam to koristi, le nastavite po svojem okusu. Vi ste še vedno

tisti, ki najbolj veste, kakšen zvok vam odgovarja. Te informacije je zelo koristno posredovati tudi vašemu slušnemu akustiku, ki vam na podlagi natančnega opisa težav in želja lažje optimalno nastavi slušne aparate.

Eden glavnih razlogov, da ljudje slušne aparate prenehajo uporabljati, je, da so preglasni ali pretihi. Pogosto se zgodi, da zlasti novi uporabniki slušnih aparatov nastavitve nivoja glasnosti zbegano in preveč povečujejo ali znižujejo ter po nekem času obupajo. Slušni aparati lahko celo pristanejo v predalu. Ne obupajte! Obstajajo preproste in učinkovite rešitve za odpravljanje prej omenjenih težav.

Po nekaj tednih vam bo zvok slušnih aparatov postal bolj naraven, čeprav še vedno ne boste razumeli prav vsake besede. Vedeti morate, da je razumevanje govora pogojeno tudi z vašo pozornostjo. Poslušanje govora zahteva večjo pozornost in trud zlasti v začetni fazi uporabe slušnih aparatov.

Vsaka oseba, ki pridobi nov slušni aparat, je v AUDIO BM naročena za kontrolne obiske pri slušnem akustiku, ki mu lahko opiše vse težave, ki jih je imela pri uporabi slušnih aparatov. Slušni akustik bo skupaj z uporabnikom odpravil težave, kot so preglasni zvoki in razna šumenja, ter tudi svetoval. Ljudje smo si različni in tako na različne načine dojemamo prvo uporabo slušnih aparatov. Poskrbite, da se boste udeležili kontrolnih obiskov slušnega akustika, tudi če menite, da jih ne potrebujete. Povsem normalno je, da slušni akustik vaše slušne aparate optimalno prilagodi šele po več obiskih oziroma doseže vam ustrezno prilagoditev.

Tudi ustrezno prilagojen slušni aparat lahko kdaj zataji, če je morda zamašen izhod za zvok ali mikrofona. Pomembno je, da natančno upoštevate nasvete za pravilno uporabo in vzdrževanje čistoče, ki so navedeni v navodilih za uporabo slušnih aparatov.

Naj povzamemo ključne nasvete. Vzemite si čas, da se privadite na nove slušne aparate. Zavedajte se, da so vaša opažanja in komentarji glede delovanja slušnih aparatov za slušnega akustika zelo pomembni. Ko ste na kontrolnem obisku pri slušnem akustiku, se spomnite ali iz zapisov posredujte informacije o svojih izkušnjah. To bo zagotovilo učinkovito prilagajanje slušnega aparata vašim potrebam. Če se pojavijo težave z uporabo, lahko veliko nasvetov za razrešitev poiščete tudi v navodilih za uporabo, ki ste jih prejeli skupaj s slušnimi aparati.

COCHLEAR PONUJA NOVI N7 PROCESOR

Mirko Robba, Posluh d.o.o.

Vsak pacient je edinstven in takšna mora biti tudi rešitev njegovih težav s sluhom. Podjetje Cochlear se je zavezalo, da bo svojim pacientom ponudilo več možnosti nošenja, brezžičnih povezav in drugih personaliziranih storitev, da bodo lahko bolje slišali in se ob tem tudi počutili kar najbolj zadovoljni. Od konca leta 2016 lahko osebe s polževim vsadkom omenjenega proizvajalca uporabljajo aparat Kanso, to je model v enem delu, ki se nosi nad implantatom in ne za ušesom. Od septembra 2017 pa je v Evropi (seveda tudi v Sloveniji) mogoče dobiti tudi najnovejši procesor Nucleus 7 v klasični zaušesni (t.i. BTE) obliki.

Cochlear Nucleus 7

Ne glede na to, ali imajo pacienti raje najnaprednejšo zaušesno tehnologijo ali diskretni zvočni procesor, ki se ne nosi na ušesu, kot je Kanso, ponuja podjetje Cochlear na voljo kup dodatnih možnosti tako glede nošenja kot uporabe dodatnih pripomočkov.

Za paciente, ki imajo raje zaušesni zvočni procesor, je Nucleus 7 najnaprednejši, kar zadeva tako udobje kot učinek, tj. kakovost slišane. Ker je za 25 % manjši in 24 % lažji od svojega predhodnika, zvočni procesor Nucleus 7 zagotavlja udobnejše nošenje tudi pri najmanjših ušesih. Zaradi nove tehnologije čipa lahko uporabniki izkoristijo do 50 % daljši čas uporabe baterij in tako uživajo še dlje v aktivnostih čez dan.

Zvočni procesor Nucleus 7 je že pripravljen za delovanje v t.i. hibridnem načinu. To pomeni, da lahko osebe z ostanki sluha (običajno na nizkih frekvencah) združijo prednosti uporabe njihovega naravnega sluha skupaj z polževim vsadkom v še boljše slušno učinkovitost v težkih slušnih okoliščinah.

Cochlear Hybrid Nucleus 7

Uporabniki PV lahko brezskrbno uživajo v vodnih aktivnostih, saj sta tako Nucleus 7 kot Nucleus Kanso odporna proti pljuskom vode ter imata najvišjo oceno zaščite pred vdorom vode med zaušesnimi zvočnimi procesorji (IP57) in zvočnimi procesorji, ki se ne nosijo na ušesu (IP54). Z dodatkom Aqua+ pa oba zvočna procesorja postaneta vodotesna, z najvišjo oceno zaščite pred vdorom vode (IP68).

Cochlear je vodilno podjetje z dokazanimi inovacijami, ki pacientom pomagajo, da slišijo kar najbolje. Za katerega koli posameznika je gotovo najzahtevnejše poslušati in kaj razumeti v hrupnem okolju. S nastavitvami SmartSound® iQ s tehnologijo SCAN, smo lahko prepričani, da uporabniki slišijo kar najbolje, kjer koli že so.

Cochlearjevi zvočni procesorji Nucleus so opremljeni z zoom tehnologijo dvojnega mikrofona, ki pomaga izključiti hrup iz ozadja, da lahko uporabniki slišijo več tega, kar bi radi poslušali. Obe tehnologiji skupaj neopazno združujeta več zvočnih algoritmov, ki pomagajo pacientom slišati kar najbolje, tako da

Sončna pot 14 a
6320 Portorož

samodejno in nenehno spremljajo zvočno okolje, v katerem je uporabnik.

S Cochlearjevo tehnologijo se lahko uporabniki povežejo s svojimi bližnjimi in svetom okoli sebe na različne načine.

Nucleus 7 je prvi in edini zvočni procesor za polžev vsadek na svetu s tehnologijo Made for iPhone®. Zaradi te združljivosti se lahko uporabniki povežejo s svojimi bližnjimi, ko predvajajo telefonske klice, videoposnetke, glasbo ali zabavo neposredno v svoj zvočni procesor Nucleus 7.

Bimodalni pacienti (to je osebe s PV na eni strani in klasičnim slušnim aparatom na drugi) lahko odslej prvič upravljajo in predvajajo zvok neposredno v obe ušesi z združljive naprave Apple® – vse za boljšo slušno izkušnjo.

V kliničnih raziskavah se je izkazalo, da je:

- 88 % uporabnikov bilo zadovoljnih ali zelo zadovoljnih z zmožnostjo govorjenja po telefonu z drugimi družinskimi člani in prijatelji ob uporabi zvočnega procesorja Nucleus 7.
- 80 % uporabnikov je ocenilo, da je poslušanje glasbe z zvočnim procesorjem Nucleus 7 prijetnejše v primerjavi z njihovim obstoječim procesorjem.

Pacienti si lahko pomagajo tudi z aplikacijo Nucleus Smart App. Ta je zasnovana posebej za zvočni procesor Nucleus 7 in omogoča uporabnikom, da uporabljajo svojo napravo Apple za:

1. Upravljanje in prilagajanje svojih nastavitev

Uporabniki lahko uporabljajo mySmartSound™ za upravljanje omejitev nizkih tonov, visokih tonov in splošne glasnosti, da lahko podrobneje naravnajo svojo slušno izkušnjo, kjer koli so.

2. Spremljanje svojega napredka pri sluhu

Prvič imajo pacienti dostop do personaliziranih podatkov o svojem sluhu s funkcijo Hearing Tracker. Ogledajo si lahko podatke, kot na primer "čas izklopljene tuljave" in "čas govora", zaradi česar bodo bolj vključeni v svojo pot do sluha.

3. Iskanje izgubljenega zvočnega procesorja

Če se zgodi, da vaši pacienti izgubijo svoj zvočni procesor Nucleus 7, lahko enostavno poiščejo njegovo lokacijo s funkcijo "Iskanje mojega procesorja".

V nedavnem kliničnem preskusu se 90 % uporabnikom zdi upravljanje zvočnega procesorja Nucleus 7 z aplikacijo Nucleus Smart App priročajše v primerjavi z uporabo daljinskega upravljalnika.

Ko se nekdo odloča za vsadek Cochlear™, je lahko prepričan, da izbira najzanesljivejši vsadek na trgu. Z več kot 450.000 prejemniki in več kot 300.000 registriranimi vsadki Cochlear Nucleus po vsem svetu je Cochlear znamka vsadkov, za katero se pacienti največkrat odločijo in ji najbolj zaupajo.

Nadzorujte in prilagajajte vaše nastavitve

Preglejte podatke o vašem poslušanju

Najdite vaš izgubljeni Nucleus 7 procesor

Imejte nadzor z Nucleus® Smart App

Hear now. And always

USPEŠNI ŠPORTNIK

mag. Tina Grošelj, Andrej Lakner

Marino Kegl je lansko leto zaključil s sanjskim uspehom, saj se je uvrstil med deset najboljših gluhih teniških igralcev na svetu. 21-letnik je s svojimi nastopi velik slovenski up in edini gluhi moški tenisač pri nas, ki je tako uspešen.

»Tenis imam zelo rad. Postal je moje življenje in način življenja naše družine. Tenis me izpolnjuje. Če ga igraš zares, potem je veliko odrekovanja in garanja. Je psihološko in fizično zelo naporen šport. Ko sem bil mlajši, sem razmišljal, da bi odnehal. Hvala bogu, da nisem. Ko pridejo rezultati, je izziv samo še večji.«

Marino in Darko Kegl na otvoritvi evropskega prvenstva gluhih v Portorožu (foto Sašo Letonja)

»Moj glavni motivator je moj oče, ki je moj reprezentančni trener in glavna opora na turnirjih. Trinajst let je povsod z mano. Zelo dobro se pozna in dobro se razumeva. Oče mi je nekoč dejal, da je treba trdo delati, če želiš, da bodo prišli rezultati. Danes zelo dobro razumem, kaj to pomeni. Takrat sem bil pa malo jezen,« nam še z nasmehom na obrazu pove simpatični Prekmurec.

Marino Kegl med igro na evropskem prvenstvu gluhih v Portorožu (foto Sašo Letonja)

Marino se na vsakodnevne treninge v mariborski Železničarski teniški klub vozi iz Murske Sobote.

Poleg vsega je lani uspešno opravil tudi maturo: »To je zame zelo velika zmaga. Veliko noči sem prebedel ob knjigah, zjutraj pa sem šel na trening. Kljub vsem naporom sem bil odločen, da bom maturo naredil. Uspelo mi je, čeprav se mi je maja pokvaril polžkov vsadek in sem zelo slabo slišal. Bilo mi je zelo težko. Na srečo so mi starši, vsi profesorji in sošolci stali ob strani in me spodbujali. Hvala vsem.«

Simpatični Prekmurec po zmagi v prvem kolu evropskega prvenstva gluhih v Portorožu (foto Sašo Letonja)

Marino je osvojil že 30 turnirjev v gluhi konkurenci in bil dvakrat izbran za gluhega športnika leta. Kljub športnim uspehom ostaja skromen: »O tem, da bi bil komu vzor, nisem nikoli razmišljal. Zavedam se, da sem gluhi in da moram za uspeh vložiti veliko truda. Borim se do konca. Vesel sem, če kdo to ceni in se tudi sam začne truditi.«

Na Slovenia Deaf tennis open je Kegl osvojil 2. mesto (foto Sašo Letonja)

Prepričani smo lahko, da bo Marino tudi v prihodnje nizal teniške uspehe in da bomo še velikokrat lahko uživali ob gledanju njegovega tenisa ter se veselili ob njegovih dosežkih.

KAJ SEM PRIDOBILA OD SVOJE VLOGE

Sara Petecin

V drugem letniku Waldorfske gimnazije smo se tri mesece pripravljali na igro Norica iz Chaillota. Pod vodstvom režiserja Marka Bulca smo se najprej seznanili s hojo, dihanjem, držo, igranjem itd. Nato pa smo spoznali dramsko delo in vloge. Po tehtnem premisleku si je vsak lahko izbral svojo vlogo. Jaz sem si zbrala vlogo Irma. Irma je mlado dekle, ki se zaljubi v mladega utopljenca Pierra, ki poskuša narediti samomor.

Pierra je pomivalka in edina, ki se lahko sporazumeva z gluhonemim. Tako je prevajalka in glas gluhonemega. Vlogo sem si izbrala, ker je ena od glavnih vlog, predvsem pa me je prepričal njen značaj. Irma je namreč dobrosrčna, prikupna in skromno dekle revnega stanu, z velikimi sanjami in željo po ljubezni. Obožuje Boga, sovraži hudiča. Obožuje dobroto, sovraži hudobnost. Obožuje svobodo, sovraži suženjstvo. Žensk nima posebno rada, obožuje pa moške. Zaradi njenega dobrega srca jo imajo vsi radi.

Ko si je vsak izbral vlogo in jo podrobno spoznal, smo začeli vaditi posamezne prizore. Vaje so bile kar precej naporne, vendar so naš razred zelo povežale. Timsko delo me je naučilo sodelovati, prilagajati, poslušati in sklepati kompromise s soigralci. Drug drugemu smo si pomagali s konkretnimi nasveti, dodatnimi vajami prizorov, predvsem pa smo se ves čas spodbujali, saj so bile vaje predvsem naporne. Največja pridobitev med vajami pa je zagotovo to, da sem postala bolj potrpežljiva, saj tudi ko nisem stala na odru, sem bila ves čas prisotna na vajah. Čakanja se je nabralo kar nekaj.

Najpomembnejši del igre je znanje besedila. Tega smo morali kar hitro znati na pamet. Da lik zaživi, se je treba vživeti v vlogo, kontrolirati glasnost ter hitrost govora. Pomembna sta tudi gibanje in hoja na odru ter očesni stik. Pri tem sem dobila veliko nasvetov od režiserja, razredničarke gospe Blejec, gospe Maletin in od sošolcev.

Gledališko delo Norica iz Chaillota smo na odru telovadnice Waldorfske šole odigrali 12. in 13. decembra 2017 kar štirikrat. Ponosna in vesela sem, da nam so predstave izjemno uspele. Žal mi je, da nimamo še kakšne predstave, saj sem na odru zares uživala. Predvsem pa se mi zdi škoda, da smo za toliko vloženega truda odigrali le štiri predstave.

Igra ženske vloge iz 20. stoletja me je obogatila in zaradi nje sem bolj samozavestna. Hkrati pa sem izgubila strah pred nastopanjem. Naučila me je tudi glasnega govorjenja. Po zaslugi vloge Irma sem se naučila hoditi v visokih petah in nastopati v neudobnih oblačilih.

Predstava mi je odprla oči in pobližje sem spoznala, kaj vse stoji za tako predstavo (postavitve odra, scena, kostumi, mejkap, frizure ...). Za gledališko predstavo pa je vsak od igralcev prispeval kakšno svojo vrlino. Jaz sem se potrudila in uredila kar nekaj pričesk (spletala kitke, čope ...).

Utrdila je mojo potrpežljivost in vztrajnost. Ne nazadnje pa sem bogatejša za nepozabno izkušnjo, za kar se moram zahvaliti režiserju, mentorjem in sošolcem 2. letnika Waldorfske gimnazije. Vsem najlepša hvala.

MAJ

Karin Rihter z Ireno Varžič, Center za sluh in govor Maribor

Končno tu je maj,
v naravi je že pravi raj.
Vse raste, cveti in žvrgoli,
v naših srčkih se ljubezen rodi.

Kmalu bo poletje tu
in šole kmalu konec bo.
Zdaj vsi pridno se učimo,
da cvekov ne dobimo.

Na gnezdih štoklje sedijo,
do zime za mladiče skrbijo.
Daleč na okoli gledajo,
vse vidijo in vse vejo.

V šolo pa ne vidijo.
Tam vsi na veliko se trudijo,
da bi se čim več naučili
in bi se veselo na počitnice zapodili.

NUCLEUS 7

Made for

iPod

iPhone

iPad

Več informacij o novem zvočnem procesorju za polževe vsadke dobite v

Posluh za sluh d.o.o., Slušni center Ljubljana, Dimičeva 16, 1000 Ljubljana

T: 01 / 620 3684, GSM 031 / 737 363, info@posluh.si

Zakaj je Tim
tako srečen?

Njegovi straši so se odločili za SYNCHRONY® – ne operacijo

Ko je Tim izgubil sluh, so se njegovi starši odločili za SYNCHRONY polžev vsadek. Ko je po nezgodi na igrišču potreboval visoko kakovostno 3.0T MRI sliko, so mu jo lahko takoj naredili. Pri vsakem drugem polževem vsadku bi mu morali najprej operativno odstraniti magnet.*

MRI slikanja so običajni postopki - zatoorej, ko izbirate polžev vsadek za svojega otroka, izberite takšnega, ki omogoča MRI.

*Samo SYNCHRONY polžev vsadek firme MED-EL ima oznako CE in dovoljenje FDA za 3.0T MRI slikanje brez odstranitve magneta, seveda ob upoštevanju vseh pogojev iz navodil za uporabo.